

IRTI

Teemana
Perheestä
voimaa?

HUUMETYÖN ERIKOISLEHTI
2/2024

TOSITARINA

Kun apua ei saa

s. 8

Leikkauksissa
on kyse
myös perheiden
toivosta

s. 13

"Moni on
yllättynyt siitä,
ettei ole ainoa."

s. 14

IRT I HUUMEISTA
-PUHELIN:
0800 980 66
ma-pe 9-15 & ma-to 18-21

4

AJANKOHTAISTA

Irti Huumeista ry:lle uusi hallitus, Juhlagaalan liput myyntiin, Irti Huumeista SuomiAreenassa

8

Kansijuttu

”Moni on yllättynyt siitä, ettei ole ainoa.”

Dorine van Namen tutkii päihdesairauden vaikutuksia läheisiin.

11

Tutkittua

Neurokehitykselliset häiriöt yleisiä kodin ulkopuolelle sijoitetuilla lapsilla – perheiden taloudellinen asema yhteydessä sijoituksiin

Lähes joka viides lapsi, jolla on neurokehityksellinen häiriö, päättyy sijoitetuksi kodin ulkopuolelle ennen 18 vuoden ikää.

19

LÄHEISTYÖNKESKUS SAI TOUNKOKUUSSA UUDET TILAT

Läheistyönkeskus saa uudet tilat Helsingin Päihdepalvelu Pysäkin tiloista, jotka sijaitsevat Herttoniemen Silkkikutomossa lähellä metroasemaa.

Päätoimittaja
Mirka Vainikka,
toiminnanjohtaja

Toimitussihteeri
Lotta Jokinen,
viestintäpäällikkö

Tekijät
Lotta Jokinen
Mirka Vainikka
Karin Nynäs-Aspö
Tapio Öllikainen
Anastasia Lapintie
Sanne van der Most
Juuso Ala-Jääski

Kustantaja
Irti Huumeista ry
Fredriksberginkatu 2
00240 Helsinki

Painopaikka
Grano, Helsinki

Julkaisun ilme ja taitto
Hahmo

Kannen kuva
Henk Rosendal

Painosmäärä
1 200 kpl

Toimituskunta
Janita Maijanen
Mira Reponen
Lotta Jokinen
Mirka Vainikka
Mertsi Tamminen

Keskustoimisto
info@irtihuumeista.fi

Vapaaehtoistoiminta
Janita Maijanen p. 050 339 5283

Huudikoutsitoiminta ja huumetyö
Petra Müller p. 050 472 0372

Läheistyönkeskus
Virpi Jaakkola p. 050 320 8947

Sähköposti
etunimi.sukunimi@irtihuumeista.fi

Huumetyön erikoislehti Irti ilmestyy neljä kertaa vuodessa
Irti-lehti on Irti Huumeista ry:n jäsenetu.

Lehti ilmestyi 1985–1995 nimellä *Läheinen*, 1996–2014 nimellä *Irti*, 2015–2022 nimellä *Taitte*.

ISBN 2954-2251 (painettu)
ISSN 2954-226X (verkkojulkaisu)

PÄÄKIRJOITUS

Perheiden voima piilee yhteen hiileen puhaltamisessa ja vertaistuessa

HYVINVOINTIALUEIDEN KESKEISENÄ tehtävänä on taata, että lastensuojelun ehkäisevä sosiaalityö ja terveydenhuolto toimivat saumattomasti yhdessä. Näin varmistetaan se, että lapset ja perheet saavat tarvitsemansa tuen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tämä edellyttää selkeitä toimintamalleja ja resursseja, joiden avulla voidaan ennaltaehkäistä syvempiä ongelmia perheiden arjessa.

Lastensuojelun ehkäisevän työn integrointi peruspalveluihin, kuten neuvoloihin ja kouluun, on avainasemassa. Varhaiset tukitoimet mahdollistavat ongelmien tunnistamisen ennen kuin ne kärjistyvät, ja tämä lähestymistapa tukee koko perheen hyvinvointia. Terveydenhuollon ammattilaisten rooli tässä yhtälössä on kriittinen – heidän tulee olla perillä lastensuojelun tarpeista ja osata ohjata perheet oikean avun piiriin tarvittaessa.

Sijoitettujen nuorten kohdalla erityissosiaalityön ja erikoissairaanhoidon rajapinnat vaativat erityistä huomiota. Päihteiden käytöllä, koulupulmilli ja rikollisuudella oireilevien nuorten elämäntilanteet ovat usein monimutkaisia, ja heidän tarvitsemansa palvelut vaativat korkeatasoista koordinaatiota ja yhteistyötä sosiaalityöntekijöiden ja terveydenhuollon ammattilaisten välillä. On välttämätöntä, että nämä rajapinnat toimivat kitkattomasti, jotta nuoret saavat tarvitsemansa tuen.

Investoinnit koulutukseen ja ammattilaisten osaamisen kehittämiseen ovat olennaisia. Tämä tarkoittaa jatkuvaa koulutusta ja työnohjausta sen varmistamiseksi, että sosiaali- ja terveystalouden työntekijät pystyvät vastaamaan muuttuviin vaatimuksiin ja tarpeisiin. Vain siten voimme varmistaa, että palvelujärjestelmämme on valmis kohtaamaan perheiden haasteet tehokkaasti ja inhimillisesti.

Haluun korostaa, että perheiden voima piilee yhteen hiileen puhaltamisessa ja vertaistuessa. Vertaistuki on korvaamatonta, ja se auttaa perheitä, niin lapsia kuin aikuisiäkin, tuntemaan, etteivät ne ole yksin haasteidensa kanssa. Meidän tehtävämme on tukea tätä yhteisöllisyyden rakentamista, tarjota keinoja ja tiloja vertaistuen löytämiseen, ja ennen kaikkea varmistaa, että jokainen lapsi ja perhe tuntee olonsa turvalliseksi ja pääsee vertaistuen piiriin.

Tämä on sitoutumisemme – varmistaa, että perheessä todella on voimaa, joka kantaa vaikeidenkin aikojen yli teki Suomen hallitus mitä hyvänsä talouden tasapainottamiseksi.

Mirka Vainikka, toiminnanjohtaja

LEDARE

Familjers styrka ligger i gemensamma mål och kamratstöd

VÄLFÄRDSOMRÅDENAS CENTRALA UPPGIFT är att garantera att barnskyddets förebyggande socialarbete och hälsovården fungerar smidigt tillsammans. Det säkerställer att barn och familjer i ett så tidigt skede som möjligt får det stöd de behöver. Det här förutsätter tydliga verksamhetsmodeller och resurser med vilkas hjälp man kan förebygga större problem i familjers vardag.

Integreringen av barnskyddets förebyggande arbete inom basservicen, som rådgivningar och skolor, spelar en central roll. Tidiga stödåtgärder gör det möjligt att identifiera problem innan de blir alltför stora, och det här tillvägagångssättet stöder hela familjens välmående. I den här ekvationen är hälsovårdspersonalens roll ytterst viktig – de ska vara insatta i barnskyddets behov och de ska vid behov kunna styra familjerna till rätt hjälpinstans.

När det gäller placerade unga kräver kontaktytorna mellan specialsocialarbetet och specialsjukvården särskild uppmärksamhet. Situationen för ungdomar, i vars liv det finns skolproblem, drogbruk och kriminalitet, är ofta komplicerad, och tjänsterna de behöver kräver god koordinering och samarbete mellan socialarbetare och hälsovårdspersonal. Kontaktytorna måste fungera smidigt för att de unga ska få det stöd de behöver.

Investeringar i utbildning och utveckling av professionell kompetens spelar en väsentlig roll. Det här innebär ständig fortbildning och arbetshandledning för att man ska kunna säkerställa att social- och hälsovårdens personal ska kunna svara på skiftande krav och behov. Endast så kan vi försäkra oss om att vårt servicesystem är redo att möta familjernas utmaningar på ett effektivt och humant sätt.

Jag vill understryka att familjernas styrka ligger i gemensamma mål och kamratstöd. Kamratstödet är oersättligt och det hjälper familjer, både barn och vuxna, att känna att de inte är ensamma med sina utmaningar. Vår uppgift är att stöda utvecklingen av sådan gemenskap, erbjuda metoder och utrymmen där man kan hitta kamratstöd, och att framför allt se till att alla barn och familjer känner sig trygga och har tillgång till kamratstödet.

Det här förbinder vi oss till – vi ser till att familjer verkligen har krafter som bär också genom svåra tider, oberoende av vad Finlands regering gör för att balansera ekonomin.

Mirka Vainikka, verksamhetsledare

Kuva: Jani Laukkanen Käännös: Attmankan / Karin Nynäs-Aspö

AJANKOHTAISTA

Irti Huumeista toimii

11.6.

Yli rajojen -kesäfestarit

25.–28.6.

SuomiAreena

26.6.

Kansainvälinen huumeiden vastainen päivä

→ [Ilmoittautumiset ja tarkemmat tiedot nettisivuillamme Irti Huumeista](#) > [Tapahtumat](#)

Irti Huumeista ry:lle uusi hallitus

IRTI HUUMEISTA SAI kevätkokouksessa 20.4. uuden hallituksen. Uuteen hallitukseen kuuluvat **Sami Räsänen** (puheenjohtaja), **Jari Kyllönen** (varapuheenjohtaja), **Virpi Jaakkola**, **Pihla Keto-Huovinen**, **Sari Leinonen**, **Pekko Oja** ja **Kalevi Puonti**. Varajäseniä ovat **Jaana Fröjdal**, **Tapio Jaakkola**, **Marja Moisander**, **Juha-Pekka Pääskysaari** ja **Leea Seger**.

Juhlagalaan liput myyntiin

IRTI HUUMEISTA RY täyttää tänä vuonna 40 vuotta. Juhlavuosi huipentuu Kimallegalaan lauantaina 12.10. kello 18 alkaen. Gaalailta on yhteydessä Superviikonloppuun, mutta liput ovat myytävissä erikseen. Lippujen hinta on alempi aina 22.6. asti, joten ole nopea! Lippujen tuotoilla tuetaan Irti Huumeista ry:n työtä huumeita käyttävien ja heidän läheistensä tueksi. Lippujen hinta kattaa illan ohjelman, pientä purtavaa ja alkoholittoman alkudrinkin. Artistikattaus päivittyy edelleen, mutta nyt mukana ovat ainakin **Janus Hanski** ja **Petra Gargano**.

Irti Huumeista esitti lausunnon lakivaliokunnalle

IRTI HUUMEISTA LAUSUI eduskunnan lakivaliokunnalle 3.5. valvotusta käyttötilasta huumeita käyttäville. Irti Huumeista kannattaa sitä, että aloitettaisiin lainvalmistelu mahdollistamaan huumausaineiden käyttötilakokeilu.

Irti Huumeista SuomiAreenassa

SUOMEN SUURIN YHTEISKUNNALLINEN festivaali SuomiAreena järjestetään heti juhannuksen jälkeen 25.–28.6.2024 Porissa. Irti Huumeista järjestää keskusteluohjelman tiistaina 25.6. kello 12–12.45 Kaupungintalon pihan lavalla. Lisäksi löydät henkilökuntamme koko SuomiAreenan ajan Kansalaistorin ständiltä paikalta numero 4, jossa esittelemme toimintaamme. SuomiAreenan keskusteluja voi seurata myös verkossa.

● Helsingin Sanomat 5.3.2024: Nuorten ilokaasun käyttö on räjähtänyt: "Tilanne on kaottinen"

Ilokaasun päihdekäytöstä on uutisoitu Suomessa jo kymmenisen vuotta sitten.

Käyttö on levinnyt nyt huolestuttavan nopeasti hyvin nuorten keskuudessa, kerrotaan A-klinikkasäätiöstä.

"Tapaamme jalkautuvassa työssä todella nuoria käyttäjiä, jotka ovat 12–13-vuotiaita", kertoo A-klinikkasäätiön Jalma-hankkeessa projektikoordinaattorina työskentelevä **Ahmed Mowlid**.

Helsingin katukuvassa näkyy esimerkiksi paljon mustia suuria pulloja, joissa lukee Fastgas. Nimi viittaa Maltalle rekisteröityyn yritykseen.

Tässä ei siltään ole mitään laitonta, sillä ilokaasua saa Suomessa tuoda maahan ja myydä laillisesti. Päihtymistarkoitukseen kauppaaminen on kuitenkin laitonta. Etenkin sosiaalisen median kautta markkinoitavan ilokaasun brändäys on nuoren kannalta helposti lähestyttävää.

Nopealla vilkaisulla esimerkiksi edellä mainitun Fastgasin voisi ajatella mainostavan ilokaasun sijaan vaikkapa kunto- ja salipalveluita. Neonvalaistuisissa kuvissa hyvinvoivat ihmiset poseeraavat eri makuisten kaasujen kanssa. Tarjolla on vaikka kookoksen tai mansikkakerman makuisia tuotteita.

Lyhyt vaikutusaika lisää ilokaasun käytön riskejä. Annoksia otetaan tyypillisesti useita peräjälkeen. Tämä käyttötapa voi aiheuttaa tajunnan menetyksen, pahoinvointia tai molemmat, jolloin pyörtynyt saattaa tukehtua.

Ilokaasu voi syrjäyttää happea keuhkoissa ja verenkierrossa. Lääkekäytössä kuten vaikka kivunlievityksessä synnytyksissä ilokaasuun sekoitetaan happea, päihdekäytössä ei.

● Yle 8.4.2024: Huumeita salakuljetetaan Suomeen laillisten pakettien seassa aiempaa enemmän

Huumeita salakuljetetaan Suomeen yhä useammin laillisessa rahtiliikenteessä.

Tulliyli tarkastaja **Janne Kallion** mukaan ilmiö näkyy sekä Tullissa että poliisissa. Hän ei paljasta tapausten lukumääriä, mutta kertoo, että vuositasolla kyse on erittäin suurista määristä huumausaineita.

Toimintatapa ei ole uusi: huumeita on kuljetettu laillisen rahtiliikenteen kautta jo vuosia, mutta koronapandemian aikana menetelmä yleistyi matkustajaliikenteen vähentämisen vuoksi.

Salakuljetusten estäminen on hankalaa

Kallio kertoo, että kyseessä on yleinen salakuljetusmenetelmä Euroopan sisällä. Suomen tilanne ei siis ole poikkeuksellinen muihin maihin verrattuna.

Kallion mukaan huumausaineet kuljetetaan Suomeen samalla lailla kuin muukin tavara. On siis mahdollista, että rahtiliikenteessä laillisen verkkokauppatilauksen vieressä on laittomia huumeita.

Suuria huumausaine-eriä salakuljetetaan rahtiliikenteessä Suomeen pääasiassa Espanjasta ja Alankomaista, kertoo Kallio.

Tulli yrittää päästä epäiltyjen jäljille omilla tiedonhankintakeinoillaan. Lisäksi Tulli hyödyntää esimerkiksi koiria, jotka pyrkivät löytämään huumeita laillisen rahtiliikenteen seasta.

Huumeiden lisäksi rahtiliikenteen seassa salakuljetetaan esimerkiksi savukkeita, nuuskaa, alkoholia, lääkkeitä ja dopingvalmisteita.

Kallion mukaan monia tapauksia yhdistää se, etteivät kuljetusfirmat ole tietoisia salakuljetuksesta.

Neurokehitykselliset häiriöt yleisiä kodin ulkopuolelle sijoitetuilla lapsilla – perheiden taloudellinen asema yhteydessä sijoitukseen

Lähes joka viides lapsi, jolla on neurokehityksellinen häiriö, päätyy sijoitetuksi kodin ulkopuolelle ennen 18 vuoden ikää. ADHD-diagnoosin saaneet lapset ovat tutkimuksen mukaan ylliedustettuina kodin ulkopuolelle sijoitettujen joukossa.

OULUN YLIOPISTON TUTKIMUKSESSA katsottiin vuonna 1997 syntyneiden hieman yli 59 000 lapsen tietoja. Heistä lähes joka kymmenes oli saanut neurokehityksellisen häiriön diagnoosin ennen täysi-ikäisyyttä.

Tutkimuksessa selvisi, että liki joka viides (18 %) neurokehityksellisen häiriön kanssa kamppaileva lapsi oli ollut sijoitettuna kodin ulkopuolelle. ADHD oli sijoitetuilla kaksi kertaa yleisempää verrattuna ei-sijoitettuihin.

Niille lapsille tai nuorille, jotka olivat sijoitettuna kodin ulkopuolelle ja joilla oli neurokehityksellinen häiriö, oli myös tavallista, että heillä oli muita psykiatrisia diagnooseja, kuten käytös-, päihde-, masennus- tai ahdistuneisuushäiriö.

Lisäksi tutkimuksessa tarkasteltiin neurokehityksellisen häiriön diagnoosin saaneiden lasten perhetilanteeseen liittyviä tekijöitä ja niiden yhteyttä sijoitukseen. Perheen toimeentulotukiasiakkuus oli keskeinen sijoitukseen kytköksissä oleva tekijä. Sijoitettujen lasten vanhemmilla oli myös muita useammin psykiatrisia häiriöitä.

– ADHD:n ja muiden neurokehityksellisten häiriöiden diagnosoinnissa ja hoidossa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota koko perheen tilanteeseen ja haasteisiin, kuten vanhempien mielenterveysongelmiin ja perheen köyhyyteen. Perheiden tilanne tulisi tarkistaa säännöllisesti lasten terveydenhuoltopalveluissa, ja tarvittavat koko perhettä tukevat palvelut tulisi järjestää lapsen terveydenhoidon lisäksi, väitöskirjatutkija, ylilääkäri **Sanni Penttilä** sanoo tiedotteessa.

Tutkimus julkaistiin maaliskuun 2024 alussa European Child & Adolescent Psychiatry -lehdessä: Penttilä, S., Niemelä, M., Hakko, H. et al. Child- and parent-related determinants for out-of-home care in a nationwide population with neurodevelopmental disorders: a register-based Finnish birth cohort 1997 study. Eur Child Adolesc Psychiatry (2024).

Tutkimushanke tuottaa tietoa asunnottomuuden poistamisen tueksi

Y-SÄÄTIÖ JA Turun yliopisto käynnistivät RADAR-tutkimushankkeen, jossa rekisteritietoja hyödyntämällä selvitetään asunnottomuutta kokevien ihmisten palveluiden käyttöä sekä polkuja asunnottomuuteen ja siitä pois. Tutkimuksessa selvitetään myös Asunto ensin -mallin kustannusvaikutuksia, eli miten oman asunnon ja tarvittavan tuen tarjoaminen vaikuttaa asunnottomuudesta aiheutuviin kustannuksiin yhteiskunnalle. Tutkimushanke auttaa ymmärtämään, miten asunnottomat käyttävät palveluita ja tukia ja analysoi riskitekijöitä asunnottomuuden taustalla.

Hankkeeseen sisältyy kaksi tutkimusosiota. Toisessa selvitetään Asunto ensin -mallin kustannusvaikuttavuutta

Helsingissä ja Espoossa vuosina 2016–2021. Toisessa osiossa on tavoitteena kuvata takautuvasti asumis-, palvelu- ja etuuspolkuja Turussa. Jälkimmäisessä osiossa asunnottomuutta kokeneiden kohderyhmää verrataan verrokkiryhmään, jotka ovat aikuissosiaalityön asiakkaita.

Suomea on pitkään pidetty pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisen mallimaana. Tähän on vaikuttanut muun muassa Asunto ensin -malli, jossa ihmiselle tarjotaan ensin asunto ja vasta sen jälkeen voi alkaa asunnottomuuden tuottamien ongelmien hoitaminen ja kuntoutuminen. Vailla vakinaista asuntoa ry:n mukaan Suomessa on vajaa 3500 asunnottomaa.

Läheiset kokevat, etteivät päättäjät ymmärrä huumeiden käyttöön liittyvän ongelman laajuutta

Irti Huumeista ry:n tutkimuksen mukaan huumeita käyttävien ihmisten läheiset kokevat, että heidän asemansa on jätetty huomiotta julkisessa keskustelussa.

Huumeita käyttävän läheiset kokevat käytön vaikuttavan heidän hyvinvointiinsa, talouteensa ja perhe-elämäänsä.

IRTI HUUMEISTA RY teki tutkimuksen yhteistyössä Crowst Oy:n kanssa, jossa selvitettiin huumeita käyttävien ihmisten läheisten tuntemuksia ja jaksamista. Tutkimuskysymykset kohdennettiin sellaisille ihmisille, jotka tuntevat yhden tai useamman huumeita käyttävän. Vastaajista 56 % tunsi kolme tai useamman huumeita käyttävän henkilön. Tyypillisimmin huumeita käyttävät henkilöt olivat vastaajalle ystäviä, kavereita tai puolituttuja.

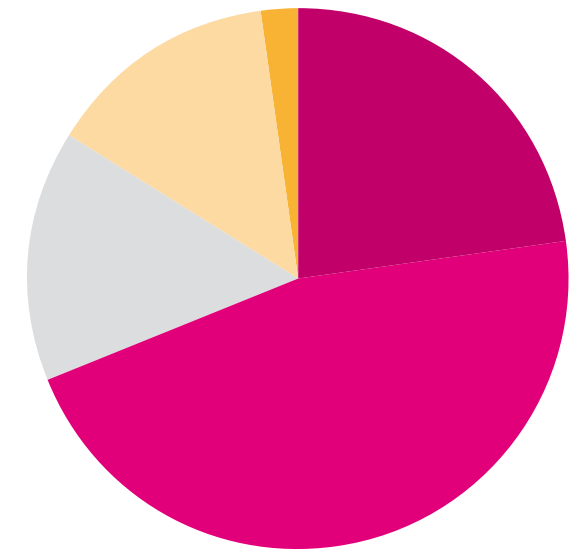
Yli kolmannes (36 %) vastaajista kokee tuntemansa henkilön huumeiden käytöllä olevan vaikutusta omaan elämäänsä melko tai erittäin vahvasti. Kun huumeita käyttävä on perheenjäsen tai sukulainen, 64 % kokee tämän huumeiden käytöllä olevan melko tai erittäin vahva vaikutus omaan elämäänsä. Erityisen vahvana huumeita käyttävän henkilön tilanteen vaikutuksen kokevat naiset, yli 36-vuotiaat ja lapsiperheet. Tyypillisimmin vaikutukset huumeita käyttävän ihmisen läheisen elämässä näkyivät vaikutuksena henkilökohtaiseen hyvinvointiin, talouteen ja perhe-elämään.

Huumeita käyttävien henkilöiden läheiset kokevat vahvasti, etteivät päättäjät ymmärrä huumeiden käyttöön liittyvän ongelman laajuutta. He ajattelevat myös, että poliitikkojen tulisi vahvemmin ajaa huumeita käyttävien henkilöiden läheisten etuja ja edistää heidän hyvinvointiaan. Valtaosa vastaajista (69 %) koki, että huumeiden käytön negatiiviset vaikutukset huumeita käyttävien henkilöiden läheisiin on jätetty lähes täysin huomiotta julkisessa keskustelussa.

Tutkimuksen otoskoko oli 600 vastaajaa, ja se toteutettiin Suomessa 11.1.–6.2.2024.

Lähte: Läbestutkimus – Huumeita käyttävien henkilöiden läheisten, ystävien ja tuttavien näkökulma huumeiden käytön vaikutuksiin, Crowst Oy ja Irti Huumeista ry, 2024.

"Julkisessa keskustelussa huumeiden käytön negatiiviset vaikutukset huumeita käyttävien henkilöiden läheisiin on jätetty lähes täysin huomiotta"

- Täysin samaa mieltä (23 %)
- Melko samaa mieltä (46 %)
- En osaa sanoa (15 %)
- Melko eri mieltä (14 %)
- Täysin eri mieltä (2 %)

Selkeä valtaosa vastaajista (69 %) koki, että huumeiden käytön negatiiviset vaikutukset huumeita käyttävien läheisiin on jätetty lähes täysin huomiotta julkisessa keskustelussa.

Kun apua ei saa

Suomessa ei aina pääse toimivaan hoitoon. Karin kohdalla syöksykierre johti kuolemaan.

Teksti: Tapio Ollikainen Kuva: Habmo

RIITTÄVÄT JA tarpeenmukaiset palvelut ovat pohjoismaisen sote-politiikan ydin. Tällä hetkellä palvelut eivät kuitenkaan Suomessa kaikilta osin toimi. THL:n *Suomalaisten hyvinvointi 2022* -kartoituksen mukaan joka viides koki vuonna 2020 lääkäripalvelut ja lähes puolet sosiaalityöntekijän ohjaus- ja neuvontapalvelut riittämättömiksi kohdallaan.

Eniten tyydyttymätöntä palvelutarvetta oli kaikkein haavoittuvimpiin ryhmiin kuuluvilla ihmisillä.

Karin syöksykierre

Riitan aviomies **Kari** (nimet muutettu) oli aikoinaan selviytynyt kuiville nuoruutensa rikos- ja päihdetautistaan ja aloittanut AMK-opinnot. Perheen taloudelliset hankaluudet ja selkävaiva, joka esti Karia harrastamasta rakkaita, mutta raskaita liikuntalajeja, saivat hänet uupumaan ja masentumaan.

Perhe haki Karille terapia-apua, mutta sitä ei saatu. Kari ryhtyi lääkitsemään itseään kaljalla ja pilvellä. Koronan aikana hän irtisanoutui rakennusmestarin harjoittelupaikastaan ja makasi yhden kesän verhot kiinni sängyllään.

– Yksityiseltä puolelta Kari sai mielialälääkityksen, mutta se muutti hänet maaniseksi. Hän alkoi pian myös käyttää amfetamiinia ja muuntohuumeita, Riitta kertoo.

Yksi mielialälääkkeen mahdollisista sivuvaikutuksista oli lisääntyvä aggressiivisuus. Se saattoi osua Kariin: hän alkoi hajottaa kotona paikkoja ja uhkailla Riittaa tappamisella. Kerran psykoottisessa tilassaan Kari piti Riittaa käsirautoilla vankina autossaan. Lopulta Kari pahoinpiteli Riitan vakavasti.

Kari muutti pois parin yhteisestä asunnosta, mutta keskusteluyhteys Riittaan säilyi. Karin selvänä ollessa pari saattoi tavata toisiaan.

Toimivaa hoitoa ei näkynyt

Uudesta asunnostaan Kari soitti Riitalle usein paniikissa, itsetuhoisena ja harhoissaan. Aina kun Kari uhkasi itsemurhalla, Riitta soitti hälytyskeskukseen, josta laitettiin ambulanssi tai poliisit hänet hakemaan.

– Joskus viranomaisten kohtelu oli tylyä, mutta pääosin hälytyskeskus, ensihoitajat ja poliisit käyttäytyivät minua ja Karia kohtaan hyvin.

Karin itsetuhoisissa tilanteissa Riitta ja Kari yrittivät kymmeniä kertoja saada miestä hoitoon suljetulle osastolle tai edes akuuttipsykiatriselle, mutta vastaus oli lähes aina sama: ei onnistu. Päihdepsykiatriselle saatu lähete tuli sekin bumerangina takaisin.

– Kari alkoi lopulta olla haluton hakemaan hoitoa. Hän ajatteli, ettei häntä kukaan auta.

Kahden vuoden syöksykierteen jälkeen Kari ei lopulta jaksanut. Hän hirtti itsensä kotonaan.

”Miksi juurisytä ei hoidettu?”

Riitta ei ymmärrä, miksi Karin kohdalla jäivät hoitamatta etenkin tämän diagnosoitu ADHD ja monet mielenterveysongelmat: masennus, ahdistus, traumat, mahdollinen kaksisuuntainen mielialahäiriö ja epäsosiaalinen persoonallisuushäiriö.

– Katkokertoja Karille tuli tämän parin vuoden aikana kymmenkunta ja päihdehoitajaksoja 4–5, mutta mielenterveysongelmia, jotka osaltaan estivät päihteistä irti pääsemistä ei hoidettu.

Talouden näkökulmasta Riitta ei usko valtion tai kaupungin saaneen tässä säästöjä.

– Karilla oli kolme omaa biologista lasta ja hän oli kahden biologisen tyttäreni isäpuoli. Nyt me kaikki tarvitsemme terapia-apua. Entä kuinka paljon kuormitimme tänä aikana lastensuojelua, poliisia, ensihoitoa ja sairaaloita?

– Uskon, että lasku valtiolle oli monikymmenkertainen verrattuna siihen, että Kari olisi alun perin saanut ongelmiinsa oikeaa hoitoa.

Omaisien aktiivisuus ei riittänyt

Riitta vaati omaisena Karille koko ajan aktiivisesti hoitoa. Hän kirjoitti kaupunkinsa sosiaali- ja potilasasiamiehelle jo silloin, kun Kari alkoi rikkoa kotona tavaroita. Parin viestin jälkeen asiamies ei enää vastannut Riitalle.

– Nelisen viikkoa ennen Karin kuolemaa lisäsin samaan sähköpostiketjuun kaupungin sote-palveluista vastaavan johtajan ja katkolta johtajan. Kirjoitin, että joku tässä kohta kuolee ja jos se olen minä, tiedätte ainakin mitä on tapahtunut. Siihenkään ei kukaan vastannut.

Riitta teki kuuliaisesti myös rikosilmoituksia Karin pahoinpitelyistä ja laittomista uhkauksista ja ilmoitti itsemurhayrityksistä, jotta papereissa varmasti näkyisi tilanteen vakavuus.

Kuukausi miehen kuoleman jälkeen poliisista soitettiin ja kysyttiin yhdestä pahoinpitelyyn liittyvästä rikosilmoituksesta.

– Kerroin että ilmoitus on kaksi vuotta vanha. Poliisi kysyi, onko miehestä ollut vielä harmia. Se tuntui pahalta. Tilanteemme oli todella ollut harmia pahempi.

– Sanoin, että on ollut hirveän rauhallista sen jälkeen, kun mies hirtti itsensä kuukausi sitten. ”Ok. Sittenhän minä voin päättää tämän tutkinnan”, poliisi vastasi. Ilman osanottoja tai muuta. Se tuntui kamalalta.

Sen sijaan kuolemansyyntutkintaa tehnyt poliisi oli ollut ystävällinen ja empaattinen. Hän oli rohkaissut Riittaa soittamaan koska tahansa ja lupasi neuvoa asioissa eteenpäin.

Karin kuoleman jälkeen kaupungin kriisiavusta sanottiin, että he voivat kulkea perheen rinnalla vaikka vuoden, jos on tarvetta.

– Silloin teki mieli huutaa, että nytkö tukea on tarjolla.

“Uskaltakaa ottaa poliisiin yhteys”

MITEN POLIISI VOI olla omaisen tukena ja miten ei? Millaisia haasteita omaisten kohtaamisessa on poliisin näkökulmasta, kun tehtäväksi tulee epäillyn hakeminen kuulusteluun tai kotirauhan säilyttämiseen liittyvä hälytystehtävä?

– Tavoitteemme on tehtävissä tietenkin ottaa omaisten hyvinvointi huomioon normaalilla hyvällä käytöksellä. Silti varsinaisessa tuen tarjoamisessa on poliisillakin vielä opittavaa, vanhempi konstaapeli **Heikki Mäkiprosi** Helsingin poliisin valvonta- ja ennalta estävästä toiminnasta arvioi.

– Uskoisin poliisien yleisesti ajattelevan, että suomalaisessa yhteiskunnassa eri palaset tarjoavat omat palvelunsa kansalaisille, ja tukea omaisille tarjoavat etenkin sosiaalipalvelut tai vertaistukijärjestöt.

Huumerikoksesta epäillyn kiinniottilanteessa omaisten kanssa voi syntyä ristiriitaa näkökulmaeron vuoksi, Mäkiprosi miettii.

– Läheinen tuntee aina epäillyn koko elämäntilanteen kaikessa laajuudessaan ja kaikkine terveys- tai mielen-terveysongelmineen. Poliisi taas katsoo yksilöä vain rikosoikeudellisesta näkökulmasta ja ehkä vuorokauden tai viikon tapahtumien aikajänteellä.

Poliisilla ei ole lupaa kertoa asioista

Kiinniottilanteessa omaiset haluavat usein kuulla perusteluja toiminnalle. Niitä poliisilla ei ole lupa kertoa muille kuin epäillylle.

– Aikuisen epäillyn henkilökohtaisista asioista poliisi ei saa kertoa mitään edes tämän aviopuolisolle ilman asianomaisen lupaa. On yksilön oma valinta myöhemmin halutessaan kertoa lähipiirilleen, mistä on kyse.

Lähipiirille tiedottaminen ei monesti ole välittömästi mahdollista siksi, että vapaudenmenetykseen liittyy usein yhteydenpidonrajoitus.

– Ihmisen perusoikeuksiin kajoaviin pakkokeinoihin liittyy painava tarve selvittää rikosepäilyä. Asioiden selvittämistä voisi hankaloittaa se, että kiinniotettu henkilö olisi yhteydessä läheisiinsä ilman rajoituksia.

– Se, että tietoja liikkuu mahdollisimman vähän ennen tutkinnan suorittamista on parempi myös yksilön oikeusturvan kannalta: tuossa vaiheessahan me vasta tutkimme epäiltyä rikosta.

Tehtävänä myös hoitoonohjaus

Mäkiprosi toivoo, että omaiset uskaltaisivat aina hätänsään hakea poliisilta apua. Moni pelkää heikentävänsä suhdettaan riippuvuudesta kärsivään, jos hälyttää poliisit paikalle.

– Läheisväkivaltaa on olemassa yhtä lailla ilman päihderiippuvuutta eikä sitä pidä koskaan hyväksyä. Toivoisin, että aina uhkaavissa tilanteissa perheistä uskallettaisiin ottaa poliisin yhteys. Silloinkin, kun huumeet liittyvät taustalla asiaan.

Poliisin tehtäviin kuuluu myös asiakkaan hoitoonohjaus päihdepalveluihin silloin, kun aihetta tähän on.

– Laittomien päihteiden käytöstä poliisille kiinnijääminen voi olla ratkaiseva kohtaaminen, jonka jälkeen ihminen uskaltaa uudestaan alkaa panostaa elämäänsä ilman päihteitä tai vähemmällä määrällä päihteitä.

Askel kerrallaan, sairaanhoidon ja tuen kautta.

.....
Teksti: Tapio Ollikainen Kuva: Pexels
.....

IH TOIMII

Läheisten iltapäivä Vantaalla sai paljon positiivista palautetta

Moni piti tärkeänä sitä, että iltapäivässä juuri läheinen oli pääosassa.

IRTI HUUMEISTA RY:N vapaaehtoiset **Tiia Naukkarinen** ja **Sari Lahtinen** järjestivät Läheisten iltapäivän 7.4. Vantaan Kivistön nuorisotila Mosaiikissa. Iltapäivän tavoitteena oli antaa huumeita käyttävien läheisille työkaluja omaan hyvinvointiinsa.

Vaikka iltapäivän osallistujamäärä ei ollut suuri, paikalla oli vain kolme osallistujaa ohjaajien lisäksi, sai tapahtuma paljon positiivista palautetta.

Läheisten iltapäivässä ohjaajat kertoivat oman tarinansa, joista osallistajat kertoivat saaneensa paljon samaistuttavia kokemuksia.

Iltapäivässä myös maalattiin oma kädenjälki tauluun sekä erilliselle kartongille. Kartongille maalattua kädenjälkeä käytiin läpi myöhemmin hyvinvointiosiossa, jossa jokainen sai kirjoittaa itselleen muistutuksen omaan hyvinvointiinsa liittyen.

– Sain paljon lisää ajateltavaa etenkin oman hyvinvointini ylläpitämiseksi, kommentoi eräs iltapäivään osallistujista.

Moni piti myös tärkeänä sitä, että iltapäivässä läheinen oli pääosassa:

– Ihana, että vaikka sivuttiin omia lapsia, niin päivän päähenkilöinä oltiin me.

Tapahtuman toinen järjestäjä, Tiia Naukkarinen, haluaakin rohkaista läheisiä osallistumaan erilaisiin heille suunnattuihin tapahtumiin.

Uutta Vantaan Läheisten iltapäivää suunnitellaan jo syksyille 2024. Tapahtumista saa lisätietoa Irti Huumeista ry:n sosiaalisesta mediasta sekä internet-sivuilta.

.....
Teksti: Lotta Jokinen Kuva: Tiia Naukkarinen
.....

Läheiset koutseina

Läheiskoutsitoiminta pyrkii vähentämään stigmaa ja antamaan hyvää mieltä.

Irti Huumeista ry:ssä on aloitettu läheiskoutsitoiminnan pilotti. Ideana Läheiskoutsitoiminnassa on saada huumeita käyttävien ihmisten läheisiä mukaan vapaaehtoistoimintaan, jalkautumaan kaduille ja antamaan ja saamaan vertaistukea. Läheiskoutsina on mahdollista päästä myös suunnittelemaan ja toteuttamaan pop up -tapahtumia. Tapahtumien tarkoituksena on tavoittaa muita läheisiä, joille voi tarjota muun muassa vertaistukea.

Irti Huumeista ry:n huumetyöntekijä **Nancy Grönberg** on suunnitellut läheiskoutsille koulutuksen, joka täytyy suorittaa ennen jalkautumista. Koulutuksessa käsitellään esimerkiksi eettistä kohtaamista sekä jalkautumisen mahdollisesti herättämiä tunteita.

– On hyvä ottaa huomioon, että kaduilla saattaa tavata huonossakin kunnossa olevia ihmisiä. Suurin osa kohtaamisista tuottaa kuitenkin hyvää mieltä molemmille osapuolille, Grönberg sanoo.

Yksin ei tunteiden kanssa kuitenkaan tarvitse jäädä, sillä koulutetut työntekijät ovat mukana jalkautumassa. Päivän päätteeksi tehdään myös aina purku.

Jalkautumista tehdään ensin alkuun huudikoutsien kanssa. Huudikoutsit ovat koulutettuja vertaisia, joilla on omakohtaista kokemusta päihde- tai rikollisesta elämäntavasta irrottautumisesta.

Sinustako Läheiskoutsisi?

Mitä Läheiskoutsisi tekee?

- Läheiskoutsilla on omakohtainen kokemus päihdeongelmista kärsivän ihmisen läheisenä olemisesta ja he **jalkautuvat** kaduille samankaltaisia asioita kokeneiden ihmisten tueksi.
- He **kohtaavat** vertaisina läheisiä ja kuuntelevat, keskustelevat ja voivat ohjata tarvittaessa sopivaan tukipalveluun.
- Järjestävät **pop up - tapahtumia**, joissa he kohtaavat alueella liikkuvia ihmisiä ja jakavat tietoa ja vertaistukea.
- Jakavat **vertaistukea** ja saavat merkityksellistä sisältöä elämään tekemällä arvokasta vapaaehtoistyötä.
- Saavat lyhyessä **koulutuksessa** tietoa mielenterveys- ja päihdetyön palvelujärjestelmästä, työkaluja ammattimaiseen kohtaamiseen sekä keinoja pitää huolta omasta jaksamisesta.

Voit osallistua toimintaan oman elämäntilanteesi mukaan. Joka päivä on tarjolla kahvit ja lounas!

 Ota yhteyttä ja tule tutustumaan!
+358 44 750 9287 Nancy Grönberg
nancy.gronberg@irtihuumeista.fi

Oletko kiinnostunut läheiskoutsitoiminnasta?

Ota yhteyttä Nancy Grönbergiin (nancy.gronberg@irtihuumeista.fi) tai Janita Maijaseen (janita.maijanen@irtihuumeista.fi).

Leikkauksissa on kyse myös perheiden toivosta

PERHE ON PARHAASSA tapauksessa voimavara, joka kantaa yksilön läpi vaikeiden aikojen eikä hylkää silloinkaan, kun on mokannut. Yhteiskunnan näkökulmasta perhe voi olla turvaverkko, joka vastaa palvelujärjestelmän puutteisiin – tarvittavaa palvelua ei ole tarjolla, ihminen ei sovi palvelukriteereihin, kaikki on jo kokeiltu ja ovet muualta sulkeutuneet.

Perhe ei kuitenkaan voi asettaa ehtoja palvelun piiriin pääsulle, työaikoja, siirtää vastuuta toiselle taholle tai keskustella esihenkilön kanssa kuuluuko tämä kaikki todella työnkuvaan.

Perheen valinnat ovat vaikeampia. Mitä tapahtuu, jos minä en pysty tai osaa auttaa läheistäni? Mistä voin kieltäytyä? Mihin kaikkeen voin oikeasti vaikuttaa? Entä jos vastuunkantajalle tapahtuu jotain?

Vanhemmilla on toki velvollisuus huolehtia lapsistaan. On kuitenkin tilanteita, joissa vanhempi ei itse pysty tarjoamaan lapselleen turvallisia kasvuolosuhteita. Kun perheessä on huolia, voivat lapsetkin joutua huolenkantajiksi ja hoivaajaksi, kun vanhempi kärsii esimerkiksi päihde- tai mielenterveysongelmista.

Sitten on niitä tilanteita, jossa vanhemmat yrittävät kaikkensa saadakseen lapselle tämän tarvitsemaa tukea ja apua, mutta turhaan. He tarvitsisivat itsekkin tukea, jotta jaksavat olla parhaita mahdollisia vanhempia.

Hallituksen kehysriihestä tuli monia lapsiin ja perheisiin suoraan ja välillisesti vaikuttavia ratkaisuja, joilla voidaan tehdä tyhjäksi paljon aiempaa hyvää työtä. Esimerkiksi kansallisen lapsistrategian toimeenpano

perustuu osin järjestöjen toimintaan. Kun järjestöavustuksia leikataan, heikennetään myös valtion lapsiin tekemiä sitoumuksia.

Leikkauksissa ei ole kyse pelkästään rahasta ja palvelujen vähenemisestä. Perheiden hyvinvoinnissa on kyse myös sen jäsenten toimintakyvystä, resilienssistä, toivosta. Jaksako vanhempi kannatella lasta tilanteessa, jossa omat voimat on jo käytetty ja tuki katoaa ”säästötalkoissa”? Kasvaako lapsi luottaen siihen, että hän on arvokas yhteiskunnan jäsen, joka saa tarvitessaan apua?

Jos perheet jäävät vaille tukea, kyse ei ole vain yksityisestä ongelmasta ja vastuusta.

Perheissä koetut haasteet näkyvät heidän lähiympäristössään, yhteiskunnalliset vaikeudet heijastuvat perheisiin. Toisten asiat ”kuuluvat mulle”, halusimme tai emme. Koulu tai lastensuojelu ei voi ratkaista tilannetta, jossa apua on jääty vaille tai sen saaminen kestää inhimillisesti liian kauan.

Kaikkea rahakaan ei ratkaise – politiikasta tulisi välittyä kokemus, että me kaikki olemme merkityksellisiä ja meillä on toivoa.

Anastasia Lapintie

Kirjoittaja työskentelee vastaavana asiantuntijana (lapsi- ja läheistyö) Rikoksettoman elämän tukisäätiö RETSissä.

”Moni on yllättynyt siitä, ettei ole ainoa.”

Dorine van Namen tutkii päihdesairausten vaikutuksia läheisiin.

Teksti: Lotta Jokinen Kuva: Sanne van der Most

– MONI PÄIHEITÄ KÄYTTÄVÄN läheinen oirehtii esimerkiksi masennuksella, sanoo hollantilainen **Dorine van Namen**.

Hän alkoi tutkia päihteitä käyttävien ihmisten läheisten terveyttä ja opiskelumenestystä Rotterdamin ammattikorkeakoulussa. Noin 35 000 korkeakoulun oppilaalle lähetettiin kysely heidän omasta päihteidenkäytöstään, mutta samassa kyselyssä kysyttiin myös heidän läheistensä päihteidenkäytöstä. Opiskelijoista noin 16 % vastasi, että heidän läheisensä käyttää ongelmallisesti päihteitä. Tietonsa jättäneistä opiskelijoista kolmekymmentä valikoitui laajempaan tutkimukseen, jossa heitä haastateltiin useaan kertaan kolmen vuoden ajan. Tutkittujen opiskelijoiden ikä vaihteli 18 ja 30 välillä. Heidän vastauksiaan verrattiin sellaisiin opiskelijoihin, joilla ei ollut päihteitä käyttäviä läheisiä.

Enkö olekaan yksin?

– Tutkimukseen osallistuneet opiskelijat ovat olleet valtavan kiinnostuneita toisistaan, sillä vaikka tutkimus oli anonymi, he saivat tietää, että on muitakin heidän kaltaisiaan. Tämä saattoi olla ensimmäinen kerta, kun he tajusivat, että on olemassa monia muita, jotka ovat samassa tilanteessa, van Namen sanoo.

Opiskelijat, joilla oli päihteitä ongelmallisesti käyttävä läheinen, kärsivät esimerkiksi erilaisista fyysisistä ja psyykkisistä ongelmista, kuten univaikeuksista, masennuksesta sekä selittämättömistä kivuista. Niillä, joilla oli päihteitä käyttäviä läheisiä, oli enemmän viivästyksiä opinnoissaan kuin niillä, joilla ei ollut päihteitä käyttävää lähipiirissään.

Jos opiskelija sai jonkinlaisen diagnoosin, hän saattoi saada apua terveydenhuollosta, mutta useimmat kertoivat, etteivät olleet saaneet apua. Alankomaissa on olemassa hoitoa lapsille ja nuorille (0–25-vuotiaille), joiden sukulaisilla on mielenterveys- tai päihdeongelmia. Palvelu on kuitenkin melko tuntematon useimmille nuorille sekä alan ammattilaisille.

Eläimet tärkeässä asemassa

Tutkitut opiskelijat kertoivat, että olivat yrittäneet saada läheisensä lopettamaan päihteidenkäytön erilaisin keinoin. Osa yritti vaikuttaa käyttöön siten, että hank-

kiutui eroon päihteistä kodissa, osa taas halusi vetäytyä kokonaan läheisen tilanteesta. Moni kertoi kokeilleensa useita keinoja läheisen kanssa. Osa opiskelijoista kertoi muuttaneensa pois kotoa läheisen päihteidenkäytön takia, toiset taas eivät halunneet muuttaa, koska eivät halunneet jättää esimerkiksi nuorempia sisarusksia yksin. Moni kertoi myös väkivallasta kotona.

Voimaa tilanteeseensa opiskelijat löysivät muun muassa muista läheisistä ihmisistä, harrastuksista tai eläimistä.

– Yllättävän moni mainitsi saavansa lohtua erityisesti lemmikkieläimistä, Dorine van Namen kertoo.

Vaikka tutkituilla opiskelijoilla oli rankka tausta, olivat he kuitenkin päässeet elämässään jollain tavalla eteenpäin, kuten opiskelemaan korkeakouluun.

– Osa opiskelijoista motivoi se, että heille on sanottu, ettei heistä olisi mihinkään. He halusivat näyttää sanojan olleen väärässä. Toiset taas halusivat, että heidän tulevaisuutensa olisi erilainen kuin päihteitä käyttävän läheisen.

Dorine Van Namen kutsuukin näitä ihmisiä selviytyjiksi. Aivan kuten hän itsekkin on.

– Kiinnostuin aiheesta, sillä olen itsekkin läheinen. Halusin tutkimuksellani näyttää, että läheisiä yhdistää moni tekijä.

Kuka?

Dorine van Namen

- Valmistui vuonna 1987 sosiaalishistoriasta.
- Opiskellut myös psykologiaa.
- Tekee tällä hetkellä väitöskirjaa riippuvuuden vaikutuksista läheisiin.
- Asuu Hollannin suurimmassa satamakaupungissa Rotterdamissa.

Läheistyönkeskus sai toukokuussa uudet tilat

Työntekijät toivovat uuden sijainnin houkuttelevan kävijöitä etenkin Itä-Helsingistä. Läheistyönkeskuksen etäpalveluita on saatavilla valtakunnallisesti.

IRTI HUUMEISTA RY:N Läheistyönkeskus sai uudet tilat Helsingin Päihdepalvelu Pysäkin tiloista, jotka sijaitsevat Herttoniemen Silkkikutomossa lähellä metroasemaa. Läheistyönkeskuksen työntekijöitä voi tavata siellä tiistaisin 21. toukokuuta alkaen.

Irti Huumeista ry:n Läheistyönkeskuksen työntekijät **Virpi Jaakkola** ja **Leea Seger** toivovat, että uusi sijainti tavoittaisi erityisesti Itä-Helsingissä asuvia huumeita käyttäviä ja heidän läheisiään.

Tiedämme, että Itä-Helsingissä on myös tarvetta palveluille, mutta jostain syystä asukkaat eivät ole löytäneet Läheistyönkeskuksen avun piiriin, sanoo Virpi Jaakkola.

Irti Huumeista ry:n Läheistyönkeskus on tarkoitettu kaikille niille, joita huumeiden käyttö koskettaa.

Keskus tarjoaa keskusteluapua kasvotusten Helsingissä Herttoniemessä sekä Irti Huumeista ry:n toimistolla Pasilassa, verkossa ja puhelimitse. Lisäksi Läheistyönkeskus järjestää myös Sururyhmiä ja Läheisteniltoja. Läheistyönkeskuksessa voi halutessaan asioida myös anonyymisti. Ajan voi varata Läheistyönkeskuksen työntekijöiltä, joista toisella on myös läheiskokemusasiantuntijan koulutus. Kaikki palvelut ovat maksuttomia.

– Monia läheisiä helpottaa se tieto, että myös minulla on kokemusta läheisenä olemisesta. Voin jakaa omia ajatuksiani ja esimerkkejäni siitä, miten itse olen aikoinani toiminut, sanoo läheistyöntekijä ja -kokemusasiantuntija Leea Seger.

Tosin joskus läheinen ei pidä siitä, että Läheistyönkeskuksesta ei anneta suoria neuvoja eikä ohjeita. Leea Seger sanoo itse painottavansa, ettei ole ”oikeita” tai ”väärää” tapoja toimia läheisen kanssa, jokainen löytää omat tapansa.

Läheistyönkeskukseen yhteydenottaja saattaa myös monesti olla hämmentynyt siitä, että palvelut ovat juuri häntä varten ja että tapaamiskertoja voi olla useampia.

– Tapaamiskertoja voi olla yhdestä viiteen, joskus tarpeen mukaan kuusi. Ohjaamme läheisiä myös Irti Huumeista ry:n muiden palvelujen piiriin, kuten läheisryhmiin, Virpi Jaakkola kertoo.

Seger ja Jaakkola muistuttavat, että heidän tarjoamansa palvelu on todellakin suunnattu kaikille. Paikalle voi myös tulla huumeita käyttävän läheisen kanssa, jos tämä on siihen suostuvainen. Jaakkola toteaa, että tällöin poistetaan ainakin sellainen tunne, että läheinen toimisi jotenkin käyttäjältä salaa. Tarvittaessa Läheistyönkeskuksen työntekijät myös lähtevät saattamaan läheistä päihdepalveluihin.

– Juuri nyt toivoisimme nuorten huumeita käyttävien vanhempia asiakkaiksi. Ei siksi, että nuorten huumeiden käyttö olisi hyvä asia, mutta olisi hienoa, jos nuorten vanhemmat löytäisivät palvelumme, jotta voisimme tarjota apua heillekin, Jaakkola sanoo.

Teksti ja kuvat: Lotta Jokinen

Mitä haluaisit sanoa toiselle läheiselle?

Olen itse huomannut, että jaksan paremmin, kun ajattelen, että en voi tilanteelle mitään, enkä parantaa läheistäni. Keskityn tukemaan nuorempaa lastani, ja pitämään itseni järjissäni. On helpompaa auttaa, jos olen toimintakykyinen silloin, jos tai kun jonakin päivänä läheiseni haluaakin ja pyytääkin apua.

Vaikka tuntuu, että olet aivan yksin tämän asian kanssa, niin valitettavasti meitä on monta. Jos löydät jonkun vertaistukiryhmän läheltäsi, niin mene! Älä jää yksin miettimään. Vertaistuki on kultaa. ❤️

Et ole yksin <3

Aina on toivoa. Toivottomia tapauksia ei ole.

Opettele pitämään omat rajasi, tiukasti ja asiallisesti.

Ymmärrän, miltä sinusta tuntuu. Olen samassa tilanteessa. Ahdistaa, itkettää, toivottomuus raastaa. Haluan sinun kuitenkin muistavan, että sinulla on oikeus omaan elämään. Ihan hyvään. Vaikka rakastat lastasi, älä elä hänen elämänsä. Elä omaasi. Opi erottamaan ne toisistaan. Silloin sinun on helpompi huomata milloin ja miten parhaiten voit auttaa, vai voitko ollenkaan. Ja kerro hänelle, että rakastat häntä. Aina.

Et ole yksin, vertaistuki on verraton apu.

Mä oon täällä. Et o yksin. Haluan halata ja sanoa että, tiedän. ❤️

Älä luovu toivosta. Muista myös hyvät pienet asiat joka päivä. Tärkeää on pitää huolta itsestään. Älä juutu vihaan tai katkeruuteen, meillä on vain yksi elämä. Ollaan kiitollisia tästä hetkestä.

Vastaukset on kerätty lomakkeella Irti-lehteä varten. Kiitämme lämpimästi kaikkia vastanneita. Vastauksia kertyi niin runsaasti, että julkaisemme osan niistä myöhemmin.

Ota meihin yhteyttä:

Läheistyön vastaava
Virpi Jaakkola
p. 050 320 8947

Läheistyöntekijä,
läheiskokemusasiantuntija
Leea Seger
p. 040 774 1593

Sivusto tulee pian
löytymään osoitteesta
laheistyonkeskus.fi.

Huumesyyttäjä haluaa kertoa myös rikollisuuden nurjasta puolesta

Teksti: Lotta Jokinen Kuva: Juuso Ala-Jääski

Anna-Riikka Ruuth kirjoitti kirjan uransa merkittävimmistä tapauksista.

SYYTTÄJÄ Anna-Riikka Ruuth näkee työnsä enemmänkin elämäntapana. Hänen urastaan syntyi kirja *Huumesyyttäjä – Rikosvastuun toteuttaja* (Deadline Kustannus), jossa Ruuth kertoo kokemuksestaan huumausaine- ja järjestäytyneen rikollisuuden erikoissyyttäjänä.

Ruuth sanoo hakeutuneensa alalle siksi, että halusi tehdä työtä, jolla on merkitystä. Kouluttautuessaan juristiksi hän ymmärsi, ettei hänestä olisi pelkästään papereiden pyörittelijäksi, häntä kiinnosti työskentely ihmisten parissa.

– Rikokset voivat tavalla tai toisella koskettaa ketä tahansa.

Kirjailijaksi jopa vastoin tahtoaan

Ruuth kertoo kirjaidean tulleen aluksi kustantamolta. Hän jopa ensin kieltäytyi kirjan kirjoittamisesta, mutta hetken pohdittuaan ajatteli idean olevan hyvä.

– Halusin antaa äänen myös viranomaisille sekä näyttää rikollisuuden toisen puolen. Osa true crime -kirjallisuudesta näyttää rikokset liian myönteisessä valossa, Ruuth sanoo.

Ruuth sanoo kiinnittäneensä huomiota siihen, että huumausainerikollisuudessa ei todellisuudessa ole kyse helposta tavasta rikastua. Velkaantuminen kuuluu usein asiaan, eikä rikollispiireissä veloista pääsekään noin vain eroon.

Työ ei pelota

Kirjassa syyttäjä Anna-Riikka Ruuth kertoo tapauksista, jotka ovat olleet hänelle merkityksellisiä tavalla tai toisella. Hän on ollut syyttäjänä laajoissa, kansainvälisissä tapauksissa, joissa huumeita on tuotu maahan suuria määriä. Ruuth ollut mukana myös järjestäytyneiden rikollisryhmien lakkauttamista koskevilla tapauksissa. Osa kirjassa olevista esimerkeistä on ennakkotapauksia, osassa Ruuth on toiminut syyttäjänä ollessaan hyvin nuori.

Anna-Riikka Ruuth sanoo, ettei hän työnsä luonteesta huolimatta pelkää.

– Suomessa on se hyvä puoli, että pääsääntöisesti myös rikolliset tajuavat viranomaisten tekävän vain työtään.

Laura Juntunen:
Tyttö, joka en

Ilmestynyt 8.3.2024, Into Kustannus, 143 sivua

YLÄKOULUN ALKAESSA Laura Juntunen sairastui syömishäiriöön ja alkoi liikkua porukassa, jossa käytettiin huumeita. Pian hän huomasi elävänsä maailmassa, jossa nuorella tytöllä ei ollut lainkaan ääntä.

Tyttö, joka en on ainutkertainen kuvaus mielenterveydestä, väkivallasta ja siitä, miten vaikeaa tyttönä oleminen voi olla. Samalla teos perkaa nuorten mielenterveyskriisiä sekä naisten asemaa päihdemaailmassa.

Laura Juntunen on raahelaislähtöinen vapaa toimittaja, joka on erikoistunut yhteiskunnallisiin teemoihin ja rakenteellisiin ongelmiin. Hänen esikoisteoksensa Subutex-kaupungin kasvatit (2022) sai laajaa julkisuutta, ja sitä kiiteltiin realistisesta otteestaan. Kirja oli ehdolla Botnia-kirjallisuuspalkinnon saajaksi, ja sille myönnettiin Nextory-äänikirjapalkinto.

Anna-Riikka Ruuth:
Huumesyyttäjä — rikosvastuun toteuttaja

Ilmestynyt 1.3.2024, Deadline Kustannus, 190 sivua

ERIKOISSYÖTTÄJÄ Anna-Riikka Ruuthia on kutsuttu legendaarisen syyttäjän Ritva Santavuoren nuoremaksi versioksi. Kirjassa Ruuth kertoo, millaista hänen työnsä on huumausaineiden ja järjestäytyneen rikollisuuden erikoissyyttäjänä.

Ruuthin yli 15 vuotta kestäneeseen uraan kuuluvat muun muassa Cannonball- ja United Brotherhood -rikollisryhmien lakkauttaminen sekä ennakkotapausluontoinen Sipulikanava-juttu, jossa huumeita välitettiin anonyymissä Tor-verkossa olleella Sipulikanavalla.

Erikoissyyttäjä Ruuthin työssä on yksi tavoite: rikosvastuun toteuttaminen. Samalla kirja on kuvaus siitä, miten koulukiusatusta työstä kasvoi alansa rautainen ammattilainen, joka ei anna kenenkään kävellä ylitseen.

Atte Virolainen, Margareeta Häkkinen:
Lääkäri Atte – Selviytymisopas elämään

Ilmestynyt 18.4.2024, Otava, 138 sivua

NUORI ATTE OLI häirikkö, jota koulu ei kiinnostanut. Valtaosa aikuisista piti häntä varmaankin toivottamana tapauksena. Nyt Lääkäri-Attenakin sosiaalisessa mediassa tunnetuksi tullut Atte Virolainen kertoo siitä, miten hän onnistui kääntämään elämänsä suunnan ja opiskelemaan ensin palomieheksi ja myöhemmin lääkäriksi.

Vankilalääkärinä työskentelevä Virolainen alkoi saada TikTok-tilinsä kautta valtavasti yhteydenottoja nuorilta ympäri Suomea. Kirjassaan hän jakaa niitä elämäntaitoja, joita hän on saanut työskennellessään muun muassa pelastajana ja vankien kanssa. Hän kertoo myös eri päihteistä ja niiden haittavaikutuksista. Asiantuntijana toimii Atte Virolaisen lisäksi lääketieteen tohtori Margareeta Häkkinen.

Koonnut: Lotta Jokinen

Seuraa meitä somessa!

 @irtihuumeista

 @IrtiHuumeista

 @irtihuumeistary

 @IrtiHuumeistary

 @irtihuumeista

"Kaikki
haluavat
tulla
nähdyiksi"

- Merts

*"Katse eteenpäin horisonttiin.
Voit nousta ylöspäin elämään.
Lepokin sallittu. Ei aina tarvi jaksaa."*

Kuvaaja: Sari Järvinen

Irti huumeista - *Kiinni* elämässä

0800 980 66

Maksuton Irti Huumeista -puhelin

Ma-to 9-15 / 18-21
Pe 9-15

Irti Huumeista -puhelin tarjoaa anonyymisti ja maksuttomasti tietoa, tukea, välittämistä ja keskustelua sekä palveluohjausta huumeasioissa ja kriisiytyneessä elämäntilanteessa. Puheluihin vastaavat koulutetut vapaaehtoisemme ja ammattitaitoiset työntekijämme. Meitä sitoo vaitiolosopimus.

Meille voit soittaa matalalla kynnyksellä ilman pelkoa tuomitsemisesta tai ennakkoluuloista.